СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 40. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 18. лютого, 1927. VOL. XXXV. No. 40. Jersey City, N. J., Friday, February 18. 1927. THREE CENTS

ДЕСЯТКИ ЛЮДИЙ ПОГИБЛИ В БУРІ В КАЛІФОРНІЇ

ЦІЛІ МІСТА ЗАЛЛЯТІ ВИЛИВАМИ.

САН ФРАНЦИСКО, 16. лютого. — Здається, як давно людська память сягає про побереже Тихого океану, не було тут ще такої бурі, як отсе случилася тепер. В цілій південній части Каліфорнії дощ падав через цілих два дні так уливний, що знатоки погоди рахують сей опад на 17 цалів.

Наслідки сеї зливи були страшні. Води рік піднялися високо в гору. Долини позаливані. Декотрі міста просто відтяті водами. Цілі оселі людські стоять під водою. Тисячі фармерів мусіли втікати з долів на гори. В ріжних околицях случилися земельні обриви. Зелізничий рух у богато місцях зірваний.

Не обійшлося й без жертв у людях. В горах снігова лявіна вбила десятеро людий. На долах число жертв рахують на кільканайцять осіб. Досі урядово стверджено імена 24 погибших людий.

Найбільше потерпіли міста Сан Дієго, Ескондідо, Сан Педро, Гвитієр, Лос Анджелес і Санта Моніка.

УРЯД БЕЗРАДНИЙ ЩОДО ДАЛЬШИХ КРОКІВ ДО КОНФЕРЕНЦІЇ.

ВАШИНГТОН, 16. лютого. — Федеральний уряд прийшов уже до переконання, що Франція за ніяку ціну не возьме участи в межинародній конференції для зменчення зоружень. Що далі йому робити, уряд не знає. На всякий случай уряд рішився підождати на відповідь Япану й Англії. Припускають, що як сі держави відповідять прихильно на американську пропозицію, то Злучені Держави будуть пробувати скласти якусь конференцію з тих держав, що згодилися.

УРЯД ПРЕДКЛАДАЄ КОНҐРЕСОВИ ФАКТИ ПРО НАФТУ В МЕКСИКУ.

ВАШИНГТОН, 16. лютого. — На домагання конґресу секретар стейту предложив нині відомі йому факти про американські претенсії до нафтових теренів у Мексику.

З предложених фактів виходить, що в Мексику оперує коло 54 американські корпорації та підприємці. З них 4 згодилися на нові мексиканські нафтові закони, а 50 обстоює при своїх правах, випливаючих зі старих законів.

Сі послідні добувають 70 процентів нафти, добуваної в Мексику.

БАНКИРІ МАЛИ ПІДПЛАЧУВАТИ КОНҐРЕСМЕНІВ.

ВАШИНГТОН, 16. лютого. — Сенат постановив нині приняти закон, дозволяючий банкам закладати філії.

За сим законом побивався так званий банковий бльок, який і зробив угоду з фармерським бльоком, щоби кождому бльокови ухвалити дорогий йому закон.

Рівночасно з тим сенат постановив на домагання сенатора Ґлеса розвести слідство над тим, скільки правди є в тому, що банкирі удержували в конґресі бюро підкупств, зване звичайно „лабі". Ґлес говорив, що се бюро мало видати на переведення закона про філії сто тисяч долярів.

СУДДЯ КРИТИКУЄ ЖОРСТОКИЙ ЗАКОН.

НЮ ЙОРК, 16. лютого. — На зборах організації Нешенел Пробейшен Асосієйшен виступав суддя Мек з відчитом про стейтовий закон Бомеса, котрий накладає жорстокі кари на вломників та розбишак. Суддя критикував закон як несправедливий. Він показував, що не всі злочинці розбійники.

СТЕЙТ ПОСТАНОВИВ НЕ СТАВИТИ ДИТИНИ НА СУД ЗА ВБИЙСТВО.

НЮ ЙОРК, 16. лютого. — По довгім ваганню державна прокураторія постановила не ставити Михайла Поикраскова, 11-літного хлопчину, що вбив підчас рабунку Майка Ґолда, на суд за вбийство першого степеня. Його поставлять перед діточий суд за просте діточе невідповідне заховання.

Батько дитини, який досі хлопцем дуже мало займався, наняв уже адвоката для його оборони. Батько говорить, що хлопчина заховувався дома досить добре та що се неправда, буцімто батько побоями вигнав хлопця з дому.

КОНФЕРЕНЦІЯ В СПРАВІ УМОВ ПРАЦІ В УГЛЕВІМ ПРОМИСЛІ БЕЗ ВИСЛІДУ.

МІЯМІ, Флорида, 16. лютого. — Третий день нарад конференції представників властителів копалень мягкого вугля та представників робітників сих копалень знова не приніс ніякого позитивного результату.

Кожда партія далі стоїть на своїм становищи, не поступаючи з нього ні на один крок, так що се легко може довести до зірвання переговорів. Одиноким завдатком кращих успіхів є те, що обі сторони постановили відослати домагання свої до розгляненя спеціяльному субкомітетови, який мавби їх розглянути та попробувати найти якусь середну дорогу між ними.

АМЕРИКА ВИСИЛАЄ ЗНОВА ЛІТАКИ И МОРЯКІВ ДО НІКАРАҐВИ.

ВАШИНГТОН, 16. лютого. — Американський уряд дав нині приказ 90 людям і 10 офіцирам з корпусу маринарів виїхати сейчас в дорогу до Нікараґви. З ними виїде відділ літаків, зоружених в машинові кріси та 25-фунтові бомби.

ДОЛЯ ТИХ, ЩО ПЕРЕКРАДАЮТЬСЯ.

В Ґлюстер, Н. Дж., чекають на свою депортацію до Польщі 18 імігрантів, що хотіли незаконно дістатися до Америки і через те мало що не пожили смерти з голоду. Сі імігранти виїхали на Кубу, а звідтам забрав їх якийсь корабель ніби для перевозу до Злучених Держав. На корабли відібрано від них гроші і одіння, а відтак скинено їх на одним з островців коло Флориди, де відтак найдено їх майже заморених на смерть голодом.

ПРОДУКЦІЯ ҐАЗЕТНОГО ПАПЕРУ В КАНАДІ, АМЕРИЦІ И МЕКСИКУ.

У річнім звіті союза канадійських фабрикантів ґазетного паперу сказано, що в 1926 році Канада стояла на першим місці у продукції паперу, та що Злучені Держави були найбільшим консументом цього продукту.

На загальну продукцію в цілій Північній Америці в скількости 3,768,000 тон паперу, Канада дала 1,882,000 тон, тобто 24 процент більше як в 1925 році і 195,000 тон більше як Злучені Держави. В Злучених Державах вироблено минулого року 1,687,000 тон паперу, або 10 процент більше як в 1925 р.

Продукція ґазетного паперу в Мексику становила в 1926 р. 13,000 тон і була о 6 процент більшою як попереднього року.

Імпорт европейського ґазетного паперу почався був в 1920 році і дійшов до 200,000 тон в 1923 р.; з того часу постійно меншає.

Тираж часописів в англійській мові в Злучених Державах виносить тепер 36,000,000 примірників буденних видань, а поверх 24,000,000 примірників недільних видань. На протязі року тираж буденних ґазет зріс близько о 7 процент, а тираж недільних ґазет о 5 процент.

СОВІТИ ЗАСУДИЛИ ДВА МІЛІОНИ ЛЮДЕЙ НА СМЕРТЬ.

Совітське правительство до половини 1924 року видало 1,776,586 засудів смерти. Це викликало в Европі велике недовдовання і згіршення. Длятого совітське правительство і зменшило засуди смерти і не радо оголошувало викази вбитих. Помимо того світ довідався на основі достовірних жерел, що від половини 1924 р. до половини 1926 р. виконано знова 70,000 засудів смерти. Певно, що ні один тиран ані сатрап так масово і невинно не вбивав людей, як совітське правительство.

ДЕСЯТЬ ТИСЯЧ ЛЮДЕЙ ХОЧУТЬ ПРАЦЮВАТИ В УРЯДІ.

Онтерійський (Канада) консервативний уряд одержав десять тисяч аплікацій на урядові становища, яких уряд ще не має, тай хто знає, чи буде коли мати. На урядові становища зголосилося найбільше політичних аґентів, які працювали в часі послідних виборів за консервативною партією.

ЖНИВА В АРҐЕНТИНІ ВІДБУВАЮТЬСЯ СЕРЕД ГАРНОЇ ПОГОДИ.

В полудневій части Арґентини урожай є дуже обильний і якість пшениці є дуже добра, навіть у Пампа, де на початку листопада мороз уникодив трохи збіжже. Погода була дуже сприяюча для жнив, і тепер уже везуть багато пшениці до морської пристані. Аґенти-експортери купують багато пшениці, бо в Европі є велике запотребування на неї.

Европейські купці сподіваються дістати перші ладунки арґентинської пшениці на початку березня (марця). Не трохи пшениці сподіваються дістати европейські купці також з Австралії, в наслідок чого ціна арґентинської пшениці не є така висока, як звичайно буває.

ЖИД ПРО ЖИДІВСЬКУ КОЛЬОНІЗАЦІЮ НА УКРАЇНІ.

Історію про жидівську кольонізацію на Радянській Україні розказав в неділю, 30. січня, на великім зібранню в Квінс Театрі (у Вінніпеґу) др. Е. Ватенберґ, який недавно вернув з довшої, бо дворічної подорожі по жидівських кольоніях на Україні.

Кольонізаційна робота провадиться на велику скалю через послідних два роки, казав він. За той час поселено понад сто тисяч Жидів на Україні і Білій Русі. Для них віддано **за дармо** 348,648 десятин землі (одна десятина рівняється майже тром акрам). Цій кольонізації співчувають Жиди цілого світа, й американські Жиди перші пішли з фінансовою допомогою жидівським поселенцям, які закладають здорові основи під економічний добробут збіднілого жидівського населення Совітського Союза.

Др. Ватенберґ був першим американським делеґатом на світовий конґрес для поширення жидівської кольонізації у Совітській Росії, який відбувся у Москві, в листопаді м. р. Він репрезентував „Ікор Ґолдінґ Корпорацію", заінкорпоровану після закону нюйорського стейту в цілі зібрання фондів для фінансового кредиту й ін. допомоги для жидівських кольоністів у Совітській Росії.

ГАРНА СТАТИСТИКА.

Місто Варшава видає річно мілion золотих на лічення педужих вуличних дівчат. 1,250 жінок перейшло в році через шкірний відділ шпиталю св. Лазаря. Гарна сума, нема що й казати! Але ґ гігієнічний стан варшавської вулиці неабиякий! Міліон золотих! За ці гроші можна би половину з кандидаток на легку професію вислати на чужинні стипендії!

В АНГЛІЇ БІЛЬШЕ РОЗВОДІВ ЯК ШЛЮБІВ.

Лондон, 3. лютого. — Після статистичних виказів, шлюби зросли о пять, а розводи о шість разів за послідну чвертку століття; значить, що шлюбів є менше як розводів. До 1907 року за цілий рік не було стільки розводових справ як тепер за три місяці.

МНОГОЖЕНСТВО МІЖ ІНДІЯНАМИ ЗНИКЛО.

Положення жінок між женщинами Індіянів т. зв. „Блекфут" поправилося дуже богато за послідних 30 літ. Про це розказував проповідник др. Джан Мекліп, який жив між Індіянами кілька десяток літ. Він сказав також, що колись на знак смутку індіянські дівчата відтинали собі пальці, або проколювали ножем ноги, а в рани втирали кольорову глину. Тепер дівчата вже не роблять того. Таксамо женщин уже не купують і не продають, як це колись практикувалося через Індіян. Колись один войовник міг мати аж вісім жінок. Ще перед кількома роками один Індіянин у Форт Меклеод мав дві жінки, але тепер про двоженство між ними вже не чути.

МІНІСТРИ, ЗАКОНИ І ПОЛІЦАЇ.

Польська преса підкреслює з гордістю, що на варшавських вулицях поліцаї задержали міністра закордонних справ і міністра комунікацій, які нiщки і в авті, не знали нових правил ходження по вулиці; а міністра внутрішних справ в одним з провінціональних міст за те, що їхав автом з осліплюючими рефлекторами. Міністри горді були, що поліцаї так совісно виконують свою службу. Та чи варта бути гордим на те, що самі міністри не знають законів, або їх не виконують і щойно поліцаї мусять їм їх пригадувати?

ТОРГУЮТЬ УСІМ, ЧИМ МОЖНА.

На копальнях Домброви найдено недавно кістяк мамута. Влада у Катовицях поцікавилась такою цінною знахідкою, та зaки видала розпорядок, що зробити з таким почесним предком земної фавни, мамут опинився в одним паризькім музею. Тепер польський посол буде інтервеніювати в Парижі, щоби Франція звернула цей музейний зразок дипломатичним шляхом і виявила, хто продав їй цей кістяк. Невже-ж і мамутів у Польщі мало?

СЕЛЯНЕ БЮТЬСЯ ЗА МОНАРХІЮ.

До оружної боротьби між селянами-монархістами і селянами-комуністами прийшло 4-го лютого під Варшавою. Кінна поліція мусіла кілька разів вдарити в закукурічених Мазурів, поки вспіла їх розігнати. Селяни-монархісти кажуть, що комуністи розбили їх віче і се було причиною бійки. Кількох учасників бійки є поважно покалічені; многих арештовано.

ОРКАН НА КАВКАЗІ.

З Москви доносять під датою 5. січня с. р., що в околицях Кавказу шалів страшливий оркан, який потягнув за собою смерть багатьох осіб і поробив величезні матеріяльні шкоди. Згинуло кільканадцять осіб, а багато осіб пропало десь без вісти. Шкоди матеріяльні стоять на міліони долярів.

ВЕЛИКА ПОБІДА КАНТОНСЬКОЇ АРМІЇ

ШАНГАЙ, 16. лютого. — Реорганізація відступаючої кантонської армії не тревала довго і була добре переведена, коли вона в так короткім часі змогла зібрати нові сили і віднести того рода побіду, що загрожує Ганґкову, концентраційному осередкови полудневої армії. Кантонці загрожують рівнож і Шанґаєви, який готов попасти під їх контролю і то в дуже скорому часі.

Получення між Ґанґковом а Шанґаєм перерване. В Шанґаю думають вже над тим, як боронитися перед інвазією кантонської армії.

ІТАЛІЯ ВІДКИДАЄ РІВНОЖ РОЗОРУЖНУ ПРОПОЗИЦІЮ ПРЕЗИДЕНТА КУЛИДЖА.

РИМ, 16. лютого. — З півурядового жерела подають, що Італія не погоджується з пропозицією през. Кулиджа що до розоруження на морі. Рішаючим що до цего становища було поведення Франції, яка не хоче розоружения. Кромі сего преса натякає, що ідея такого розоруження взагалі в Італії за Мусоліні не є популярна.

ФРАНЦІЯ НАДАЄ ТОН РОЗОРУЖЕННЮ.

ЖЕНЕВА, 16. лютого. — Колиб пропозиція през. Кулиджа прийшла під рішення підготовчої розоружної конференції, вонаб цілком певно провалилася. Так пишуть з Женеви. А виясняють це тим, що Франція контролює велику більшість голосів, бо держить в своїх руках цілу купу малих держав, які вона приєднала для себе зручною дипльоматією і концесіями. Кожда з тих малих держав може евентуально потребувати Франції і тому йде за нею. Через те й буде тяжко вирішити квестію розоруження, бо Франція не оглядається тут на великі держави, а на малі і їх попертє. Англія не може зречися своїх кружляків, доки Франція не обмежить числа субмарин. Франція потребує субмарин для панування над кольоніями, а Англія знова потребує кружляків для охорони торговлі з розкиненими по цілім світі своїми домініями.

НЕ ЗНАЮТЬ САМІ, ЯК СТОЇТЬ СПРАВА.

ЛОНДОН, 16. лютого. — Міністерство заграничних справ одержало від свого посла Омалей інформації в справі пертрактації з Ченом, заграничним міністром кантонського уряду. З тих надісланих відомостей не знати, чи переговори з Ченом зірвані чи тільки перервані. Бо виходить, що Чен не відказується властиво від переговорів.

Справа взаїмних відносин між Британією а кантонським урядом була предметом нарад в палаті послів. Партія Праці атакувала уряд за висилку військ до Шанґаю.

ХІНИ ПРОТЕСТУЮТЬ ПЕРЕД ЛІҐОЮ НАЦІЙ.

ЖЕНЕВА, 16. лютого. — Від імени хінського уряду в Пекіні хінський посол Чу-Чао-Тсін вніс до Секретаріяту Ліґи протест проти виладовування британських військ в Шанґаю. Хіни домагаються інтервенції Ліґи в справі усунення англійських військ з Китаю, а свою просьбу о інтервенцію опирають на § 10 статута Ліґи.

НІМЦІ НЕ БУДУТЬ МОҐЛИ ЗАПЛАТИТИ РЕПАРАЦІЇ В 1928 РОЦІ.

БЕРЛІН, 16. лютого. — Новий міністер фінансів Ґайнріх Келер виголосив своє експозе, з якого повіяло дуже песимістичним духом. Він виказав, що це буде неможливим для Німеччини покрити свої зобовязання з титулу репарацій після пляну Доса в 1928 і 1929 роках. Коли Німеччина не одержить якихось нових великих ринків збуту і не піднесе продукції, нема можливости заплатити 3,300,000,000 марок, які припадають на 1928 р. Промова міністра була вислухана серед глибокої тишини. Кажуть, що вона буде початком великого руху за зменшенням репарацій.

ЩЕ Й ДАЛІ БОЯТЬСЯ НІМЦІВ.

ПАРИЖ, 16. лютого. — Мимо Локарно і всіх других договорів, мимо француско-німецького зближення, страх Французів і Бельгійців перед Німцями не устав. Занепокоїло їх те, що Німеччина видає тепер три пятих тої суми на армію, яку видавано до війни на удержання 800,000-ої армії. А тепер повинна мати Німеччина всего тільки 100,000 жовнірів. З того вносять, що Німеччина секретно мобілізується і підготовляє другу армію, про яку офіціяльно не пишеться. Бельгійські знатоки та секретна служба подають, що Німеччина в силі на протязі кількох місяців змобілізувати кілька міліонів витренуваного війська. Бельгійський міністер заграничних справ Вандервельде подав, що Бельгія перед Німеччиною ще менше забезпечена, як в 1914 р. та що являється потрібним і конечним побудувати нові укріплення на німецько-бельгійській границі.

ПОЛЬЩА БЕРЕТЬСЯ НА СПОСІБ.

ВАРШАВА, 16. лютого. — Щоби вторувати собі дорогу до Америки, а зглядно до кишені американських банкирів і дістати стоміліонову позичку, взялася Польща здобувати американський сентимент. А саме подає, що зверне всі втрати тим, що вложили до Польщі гроші і втратили їх через невесний курс польської марки. Треба буде в той спосіб звернути яких 5,000,000 долярів. Польща обіцяє їх звернути як дістане нову позичку на $100,000,000. Та на разі нема таких, щоби давали ту позичку. Тому Польща вислала ще одну комісію, щоби вона щераз перековувала банкирів, щоби вони відважилися інвестувати свої капітали в Польщі.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City N. J. on March 30 1911 under the Act of March 3 1879
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918

SUBSCRIPTION RATES		ПЕРЕДПЛАТА	
Three cents a copy		Поодинока число три центи	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СВІЙ ДО СВОГО

Звичайно розуміємо під тим кличем поклик попирати своїх людей в бизнесі. Та тим разом будемо говорити про те, як то сходяться до купи одні і ті самі душі, як то свій пре до свого з такою силою і любовю, з таким завзяттєм, що навіть широкий і глибокий океан не є для них ніякою перепоною. Як то вони вертяться на ріжних півкулях та як доповнюються і як попирае один другого, як іде свій до свого.

Якийсь з наших читачів надіслав нам ч. 2. часопису „Селянський Прапор", що її видае Іван Стовпюк в Станиславові. Часопис той видається за гроші польського уряду і призначений для баламучення нашого селянства. В тій то ґазеті передруковано великими буквами статтю д-ра Назарука, яку він помістив в ч. 147 „Америки", дня 23. грудня, коли то він був ще редактором цеї ґазети. Стаття мае наголовок „Хорий Націоналізм". Станиславівський хрунівський редактор передруковуе статтю д-ра Назарука в цілости і додае, що це зробив тому, що „націоналістична хороба нищить наш нарід і вже найвищий час опамятатися."

Як бачимо, то ми не помилялися, коли твердили, що робота д-ра Назарука йде тільки на розбиття нашого народа. Бо одушевляються його боротьбою проти хаотиків одні тільки хлібоїди в краю, себто ті, що погодилися з польським пануванням, що пішли на службу ворогам нашого народу. Вони і друкують його писання. Покликуються на авторитет д-ра Назарука, як покликувався тому два роки польський прокуратор на судовім процесі на напади д-ра Назарука на през. д-ра Петрушевича, щоби виказати, що др. Петрушевич не був ніяким речником визвольних змагань українського народу під Польщею. Тепер покликується хлібоїдська ґазета рівнож на авторитет д-ра Назарука і друкує його лайку, щоби в той спосіб уторувати дорогу чому иншому. А про те инше пишеться в тій хрунівській ґазеті так:

„З початком Нового Року повинні застановитися передовсім інтелігенти, як мають вони вести нарід. Коли хто зпоміж інтелігенції мае добру волю працювати леґально і льояльно в рамах законів, по лінії загального державного й народного інтересу, то нехай отверто приступае до селянської партії".

От бачите, як тут красно погоджується український націоналізм з польською державністю. Яка тут льояльність, яка згода з Польщею. Та ми якраз не хочемо цеї згоди, а бажаемо собі цего хаосу, який обстоюе наші національні і державні ідеали, який ніяк не погоджується з польським пануванням, який вірить, що ми згодом викрешемо в народній масі таку силу, що поконаемо всіх ворогів.

КРИВИЙ ТАНЕЦЬ

„А ми кривому танцю не виведемо кінця", співають українські дівчата, співаючи веснянку. І таку пісоньку моглиби заспівати собі большевицькі урядники на Україні, видаючи все нові рецинці для викінчення українізації урядового апарату. Проходить один речинець за другим, на верха здається, що аж тепер усе вже зукраїнізоване, а тут приходить ще один речинець, а після нього ще один, і так все без кінця.

Се все показуе, що „українізація" чужинецького урядницького апарату на Україні стрічається з ріжними перепонами. Влада заявляється за українізацією голосно, рішучо, навіть крикливо. Здається, вона посуне справу енерґічно вперед. Але тут на дорозі „українізації" стане одно „але", завтра друге, після завтра трете, і так без кінця. З большевицьких орґанів сі перешкоди виходить одна за другою, як шило, сховане в мішку.

Ось у харківських „Вістях" з 27. січня П. Лісовий виливае сльози над тим, що в українськім порті Одесі в робітничім клюбі члени зарахували українську мову межи чужоземні.

З того приводу й пішли серед комуністів такі балачки:

„Но, ви скажіте, Іван Івановіч, почему я должен учіть язик етой нєкультурной і мужіцкой нації? Уж лучше я буду учіть анґлійскій, ну, скажім, нємєцкій, ну, французкій..."

Значить, комуністи, що розсілися панами на Україні, далі придержуються старого погляду російських панів і царських чиновників, що, мовляв, Україна се правна спадщина Росії, що там Москалі мають бути панами, а Українці рабами. Як за царських часів, так і тепер за комуністичних, не дивлячися на ріжні революційні фрази й кличі про зрівнанне народів, Українців на Україні таки вважають чужинцями, а московських зайдів природними панами.

Читаючи большевицькі ґазети, частенько так і маєш враження, що се писав якийсь там „зукраїнізований" Москаль, який так силоміць і хоче своїм читачам доказати, що мовляв українська мова не дулькурна, та що образована людина відповідно може висказатися лишень московською мовою. Ось така квітка:

„Повертаючи наше відношення ч... повідомляє, що вищезгадане відношення є відповіддю на ваше відношення ч... і ч... з яким надсилались дописи. Відповідь це є по змісту допису ч..."

Словом, зукраїнізований редактор написав таке, як звичайно наговорить „знімчений Юрко" або відомий в російській літературі тип унтер-офіцера, як він стане говорити про „вищеупомянутий ґвинт". Що з такої „українізованої" писанини второропає не „українізований", але справді український читач, не тяжко догадатися. Скаже „українізований" Москаль, що се дика мова, але й Українець, читаючи сю писанину, погодиться з ним, що се справді диковина. Та не винувата тут буде українська мова. Не дика тут справдішна українська мова. Дика тут „українізована" мова, дика та система, що такі речі уможливляє.

Читач української преси зпід большевицької влади мусить проти своєї волі набрати переконання, що вся „українізація" мимо всяких голосних кличів ведеться таки неохочо. На кождім кроці чується неохоту московського урядницького апарату до навчання мови народа, над котрим вони прийшли правити. З висказів урядовців чується, що вони вважають „українізацію" за одну з переходових фаз большевицького правління, що се одна з тих новостий, які опісля прийшлося зміняти. Богато межи ними зовсім певно навіть міркує, що незадовго покінчиться може вся навіть большевицка влада, і на її місце прийде влада, яка отверто буде могти заявити, що вона не знае ніякого другого правлячого чинника, кромі московського.

Появи таких почувань стрічаються в большевицькій пресі зовсім частенько. Навіть „Вістям" приходиться частенько поневолі дивуватися російському чиновництву на Україні, що воно все ще не вірить в серіозність українізації, що воно все ще досі думає: „Кому єто нужно? Пошутілі і довольно. Всьо равно русскій язик остането". Або: „Слава Богу „підсвідчення" імєю, могу снова пісать по русскі".

Яскравим висловом московського націоналізму й шовінізму серед большевицького апарату є нині вже ославлені вискази „товаріща" Ларіна, одного з визначнійших большевицьких проводирів, які він помістив у грудневій книжці журнала „Большевик". Ларін напав на українізацію" за те, що вона розкладае на Україні пролетаріят, що очевидно не значить нічого другого, лишень те, що московському пролетаріятови на Україні грозить денаціоналізація та що Україна готова з часом набрати активної охоти визволитися з національної неволі.

Як близько від сих поглядів московського большевика до поглядів явних і отвертих московських шовіністів, видно з того, що статтю „товаріща" Ларіна залюбки передрукував завзятий большевицький противник, „ґаспадін" Струве, в своїй монархістичній ґазеті „Возрождєніє". „Ґаспадін" Струве, подаючи виписки зі статті „товаріща" Ларіна, приплескуе „товаріща" по плечи, та робить таку міну, немовби він хотів його обняти як товариша по збруї.

І хоча се може видаватися дивним, та все таки московські „товаріщі", що ратують русифікацію урядницького апарату на Україні є справді собратами „ґаспод", що поза Росією ждуть хвилі, щоби їм знова кинутися на Україну. Сходяться вони в погорді до українства, української культури, самостійного розвою українського народа, до самого таки народа. Не лишень сходяться вони в тому, але й взяли вони свої погляди на Україну й Українців з того самого жерела, від тих самих московських шовіністичних поетів, письменників, ґазетярів, політиків, „учених", урядників, тощо. Взяли з того самого жерела, яким було пановання Московщини над Україною.

Боронячися нині проти „українізації", вони бороняться далі перед правом українського народа правити самим собою. Такого права Москалі й помосковщені чиновники не признають. З тим їм було досі вигідно, і вони досі хочуть задержати те, що їм було вигідне. Вони всею своєю душею чують, що признавши щиро українську мову, вони будуть послідовно теж примушені признати право українського народа рішати про себе самого. До сього вони не хохуть допустити. Як всякі пануючі, вони думають, що без панства жити не можна.

Звідти й виходить все те братанне скрайних большевиків зі скрайними монархістами, і звідти йде те, що про „українізацію" богато говориться, але реальних вислідів добувається мало. Видно, що навіть найщирійших „українізаторів" лякае те, що на Україні незадовго виростуть нові кадри синів українського народа, які зажадають для українського народа права рівности з другими народами.

ЗДОРОВНІ ВІДНОСИНИ НА ПРИКАРПАТСЬКІЙ РУСИ

Санітарний референт чехословацького уряду на Прикарпатську Русь д-р Пінта так висловився про здоровний стан тої країни: „Найбільше занедбана, підупала країна цілої чехословацької републики є Прикарпатська Русь. Найпримітивніщі забобони, страх перед усім новим і незнаним держать майже все сільське населення в своїх кіґтях. Тому нічого дивного, що на селі все ще лютують недуги, які в инших частях републики вже майже вигасли. При заразливих недугах годі відокремити хорого; селяне бояться також майже все призвати лікаря. Краєвий санітарний референт мае чотири авта до розпорядимости, з приділеними трьома епідемічними лікарями і трьома санітарями. Ті авта все в дорозі; не минає день, щоби не повідомлено про якусь заразливу недугу. **З кінцем 1926. року** статистика виказувала заразливих недуг у Прикарпатській Руси: 103 припадки шкарлятини (красухи) з того 6 смертних, дифтерії 98 (3 смертні), тифу 1005 (92 смертні), червінки 192 (18), плямистого тифу 147 (7), покусаних скаженими псами 74, малярії 250 припадків. У порівнанні зі статистиками з перших літ після перевороту є ці числа зникаючо малі. Прикарпатська Русь мае такі санітарні заведення: в **Мункачі** є шпиталь заразливих недуг на 60 ліжок, а в **Хусті** такий самий шпиталь із стількиж ліжками. В 1926. році уряд на саму Прикарпатську Русь призначив **600 тисяч корон** для поборювання заразливих недуг. Вдалося теж здержати страшний похід тих недуг, але проти найстрашнійшої недуги сифіліса власти ще безсильні. Тут лікар мусить бути насамперед місіонарем, щоби селянинові пояснити страшні наслідки тої недуги для його потомків. Цю місію треба ще довго вести, цілі роки передовсім у Верховині, де населення наслідком занадто великої пиятики цілком затуманене і рівнодушне. У сифілісом навіщених околицях уладжено досі чотири амбуляторії, а то в: **Апші, Русовій, Довгій,** і **Кузьмиці;** кріж того працює там 12 повітових і 68 окружних лікарів. Уже тепер замітні є успіхи. Селяне піддаються лікуванню і зачинають примінюватися до найпримітивнійших вимог гигієни.

Василь Бобрів (Смутний).

РУЇНА.

(Спогади звичайного старшини).

(11)

Пізно в ночи приїхали до Курдилівки. Все спало, навіть собаки ущухли. Ні застав, ні варти не було. Можна було забрати голими руками й не диво, коли потім ішла київська дивізія, ніхто в корпусі не знав про її наближення. Порадившися з Телішевським, завернув до першого-ліпшого двору й заночували. Рішення не було жадного. Становище наше покищо лишалося невиясненим. Була думка пробиратися на Київщину, але по тій грязюці, у пірваній обуві, й думати було нічого. Бажали морозу, як батька рідного — він дозволив би нам рухатися.

Минали дні. Вже папери були на руках. Призначили нас до десятої бриґади, але ніхто нас не гнав, а цього нам було і треба. Ми чекали морозу, щоби рушити цілком у другий бік.

Нарешті, одного ранку мороз збив багно у камяня, ще й снігом притрусило.

Ждати було нічого — рушили.

В стороні лишилися Черепашинці — не хотіли заходити, тай часу не було. Мороз був невеликий й могло знову розпустити. Ще будучи в Курдилівці, чули, що на Уманщині десь гуляє Волощенко з ватагою повстанців — от до нього й треба було добиватися. Вузькою лісовою стежкою йшли на схід. Бадьорі, веселі, ніби нас там чекало щось конечне, заспокоююче. Ось і залізниця. Сумом повита вона, одинока. Рейки припорошені снігом — значить: не йшли ще сьогодня потяги. За верству вправоруч виднілася, мов на долоні, станція Галендри. Хутенько перебігли насипи і знов у лісі. Хто не бував в такому становищу, як ми тоді, той не може зрозуміти нашої любови до лісу. Але недовго прийшлося нам користуватися гостинністю зеленого товариша. Незабаром вийшли в поле. Вліво маячили стовпи телеграфу, що йшли від залізниці, а ще лівіще виднілася й сама залізниця. Небезпека була у тому, що проходячий панцирник міг замітити нас у полі й звернути свою увагу. Майже бігом пересікали ми поле, по досить глибокому снігу й заспокоїлись, коли вийшли на шлях. Хто не ходить по дорозі? Для того-ж вона й істнує, щоб нею ходити. Треба лише виснити, куди біг той шлях.

Надійшли до хутора. В першій хаті дали нам попоїсти й пояснили, що цілком безпечно. Тут, мовляв, нема денікинців та що дорога йшла на Нову Греблю, а далі на Погребище. Обставини, виходить, сприяли нам.

Подякувавши добрим людям, почвалали далі. Стрічні люде виталися, спокійні, хоч і заклопотані, й звичайно вгадували: хто ми. Дорога, хоч і під зимовим сонцем, розмякла й ми не могли вже так хутко посуватися і тому дванадцять верстов, що відділювали нас від хутора до Нової Греблі, покрили лише на вечір. Вже сонце зайшло, хоч було ще видно. На мостові при вступі в село зустрів нас чоловік в пальті та котиковій шапці. В ньому я відразу пізнав підпанка й не встиг подумати відповіди, як би він мене запитав, як він сам звернувся до нас:

— Далеко, земляки?

— До дому йдемо, — в один голос відповіли ми.

— А звідкілля: од Петлюри?

— Ні, ми з галицької армії.

— Таж ти не галичанин?

— Ні, але служив там, а тепер нас усіх не-галичан звільняють, певно не вірять.

— І добре роблять. Офіцир?

— Де там, — кажу — мобілізований.

— Ходімте зі мною, вас розпитають. Тут стоїть відділ денікинців; вони взнають, хто ви: добровольці чи мобілізовані.

Справа приймала поганий зворот. Ми мовчки йшли й не знаю, чим би воно скінчилося, якби біля самої цукроварні, що курилася всіма своїми коминами, не зустрів нас якийсь ротмістр. Ми були на мості, який тримав шлюзи, вправо спав став, закутий в лід. Десь ляпав праник, брехали собаки й хрипкий голос гукав з другого боку:

— Ярино!... Ярино!... годі тобі...

Підстаркуватий добродій, зтиха, щоб ми не чули, розказував щось про нас. Ротмістр мовчав і тільки зрідка промовляв під ніс собі: „Да, да", „конєшно" і в такому роді.

— Будемо тікати, покіль двох на двох, — шепнув я товаришеві. Той тільки кивнув головою.

Ми рішуче рушили поуз них, стискаючи „наґани" (револьвера) в кишенях. Ротмістр заступив.

— Куда, сволоч?... — тай не дочекався відповіди. Занадто близько був він од мене, щоби я не попав.

Ясною луною покотився стріл у тихому повітрі.

Ми летіли, не оглядаючись, через став, тільки полонки мелькали під ногами. Як ми не влучили ні в одну з них, це дійсно палець Божий. Ззаду чули метушню, галас. Треба було якось ховатися. Ось і другий беріг. Заки вони оббіжать ставок — сховаємося.

В той день щастя нас не покидало. Забігши до першої хати, на швидку розказали дядькові про наше становище, просили його заховати нас. Він навіть не дав нам договорити. Хутко потяг на двір, городом до другої хати, штовхнув до сіней і тільки сказав:

— Лізьте на горище!

Другий раз нам повторювати не треба було. За мить ми закопалися в гречану солому й принишкли наче неживі. Хвилин пять було тихо. Потім відразу зчинився галас і серед галасу я чув дядьків голос.

— Подалися берегом. Певно десь у лозах.

Потрохи затихло. Довго ми лежали в соломі. Не дивлячись на небезпеку, поснули. Прокинулися; хтось сіпав. На горищі було темно.

— Тікайте, хлопці. Скоро світатиме. Йдіть у Констянтинівку. Спитайте про Данила Сахна; він був зі мною у гайдамаках; він переховае вас.

Дядько ще раз вийшов на дорогу, обдивився, показав нам шлях і зник. Просити нас тікати не треба було. В моменті лишилась Нова Гребля ззаду.

На розпутті ми з Телішевським розстались. Уважали небезпечним іти в двох, тай двох трудніще було переховувати комусь. По братерськи розцілувавшись, пішли в ріжні боки. Більше з ним я не зустрічався. Чув, що помер він у Києві від тифу.

Вдосвіта я був у Констянтинівці.

Село спало ще. Темно по вікнах, питати було нікого. Як же найти Сахна? Я застукав до першої-ліпшої хати. Невдоволений голос з просоння щось забубонів і замовк.

— Де тут хата Сахна?

Я знову застукав.

— Та який там чорт спати не дае? Вештаються!... На порозі зявилася фіґура з покинутим на плечі кожухом. Я повторив своє запитання.

— Друга хата за цією...

Фіґура зникла. Я направився до показаної хати й несміло застукав у вікно. Відчинила мені дівчина, молода та гарна.

— Вам кого? — поборюючи сон, чемно запитала мене дівчина.

— Це хата Данила Сахна?

— Еге. Тільки його нема. Заходьте.

Я увійшов. При миготілому світлі каганця побачив досить велику чисто прибрану кімнату. На лежанці було комусь постелено, очевидно братові. Дівчина помітила мою заввагу й підливаючи олію до черепка, пояснила:

— Це Данилова постіль. Лягайте; однаково його не буде. Ви певно петлюровець? У нас що дня ночують; якось сьогодня нікого не було. Просто дивно.

Другий раз просити чи говорити мені не треба було. За хвилину я спав як-забитий.

Прокинувся досить пізно від голосної розмови богатьох людей. Трох хлопців та двоє дівчат снідали, весело гомонячи. Зазнайомився і я з ними. Оказалися свідомими українцями — вихованцями Данила Сахна.

Сам Данило Сахно — здоровий хлопець, двадцяти трох років, служив в українській армії й після московського полону сидів в рідному селі, займаючись просвітною працею та допомагаючи кожному українцеві, яких богато переходило в той час його селом.

Мені він оголосив, що я можу жити в нього, скілько хочу, власне, поки мені буде потрібно.

Лишалося тільки подякувати.

Пять днів проминуло непомітно. Шостого дня рано село перемінилося. Першими зявились кінотчики. Не вірилося очам, що це українська армія після всіх тих чуток та балачок. Щось радісне підіймалося в душі. Увійшов Данило.

— Ну, Василю, радій! Армія українська є, жива.

Я збирав свої річи, щоби покинути гостинну хату гайдамаки.

— Щасти Боже, пане поручнику. Дай Боже побачитися при ліпших обставинах.

Обнявшись міцно, розстались ми... на завше.

Не бачив я ліпшого часу потім; не бачив гайдамаки Данила Сахна.

Зявившись Тютюнникові, був ним призначений до пятого пішого полку полковника Нельговського.

Сіяв дощ, тріскотіло голе гілля та рипіли вози обозу. Аж за царину відпровадив мене Данило.

Де він тепер? Що з ним?
Хороший був козак!
Щирий!

VI.

Довгим цугом витяглися вози, густо усіяні козаками, котрих пізнати можна було лише по шапках з червоними верхами. Гомоніли веселі, співали, гукали, так ніби не в запіллю ворога, а на маневрах. Сунулися на Махнівку — велике містечко, в трицяти верствах від Липовця, повітового міста. Що чекало ніхто не знав, — тай не цікавився знати. Кожний почував себе в той час бездомним, і кожна оселя була „рідним селом". Я попав до сотні „сотника" Сича, куріня другого Сича, брата. Варто згадать цих людців, що спекулювали на українській справі. Родом вони походили з Баришполя й через те лише трималися, що далеко було до дому, а то давно б їх не було з Тютюнником. Ще за видна вступили в Махнівку. Була неділя, люде в святкових строях юрбилися по боках, з цікавістю розглядаючи партизанів. Сипалися запитання.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

БОРОТЬБА З ЧОРНИМ ІНТЕРНАЦІОНАЛОМ.

З попередних голосів виходить, що Церковний Комітет всіх греко-католицьких парохій в Злучених Державах є конечний і законний в тому розумінню, що він мав би виконувати ті права української державної влади, які прислугують кождому державному урядови в церковних справах. Це конечне для нас тому, що церковна гієрархія перебрала свої повновласти та не сповняє свого національного завдання.

Коли отже повстав такий комітет і ми признаємо за ним право національної контролі над церковною гієрархією, то не від річи буде поставити цему комітетови певні національні домагання, які він мусить виконати.

Які це домагання?

Кожда нація має свою національну, державну, життєву фільософію, має свої основні закони, які обовязують всіх членів цеї нації. Державним народам цю державну фільософію голосять великі державні мужі, народні пророки, котрі бажають свому народови могучости, волі і суверенности на своїй землі. Поневоленим народам диктують, звичайно, свою нікчемну фільософію окупанти. Їх ціль це не організація народу, але його деморалізовання, розбиття і поневолення. Таке було й у нас та ще тепер не перевелося. Визвольна війна принесла нам ту користь, що ми пізнали в чому лежить наша програма; ми пізнали остаточно, хто наші приятелі а хто вороги; ми пізнали свої національні закони і свої державні стремління і в імя тих народно-державних стремлінь сотки тисяч положили свої голови. Тому то хто посмів би виступити тепер проти тих стремлінь, той мусить опинитися поза законами українського народу!

Перше домагання, яке повинні поставити українські націоналісти церковному комітетови повинно бути таке, щоби комітет вів церковну політику по дорозі оcь тих основних законів українського народу: 1) Суверенна українська держава, 2) соборність українських земель.

З цего заложення виходять слідуючі домагання:

1) Церковний комітет мусить негайно поробити всі заходи, щоби т. з. галицьку дієцезію злучено з прикарпатською. Істновання двох дієцезій нищить нас: а) політично, бо знова поглиблює кордон між галичанами і прикарпатськими Українцями, б) матеріяльно, бо удержання двох єпископів потягає за собою величезні видатки.

2) Українські націоналісти мусять жадати від комітету і українських парохій, щоби негайно усунули з церковної гієрархії людий, котрі сміли публично виступити проти національних святощів. Скажу яснійше. Українські парохії мусять усунути тих, котрі сміли так цинічно виступити проти вшанування памяти Франка; котрі відказувалися святкувати день першого листопада; котрі замість збірки на Рідну Школу, Просвіту, інвалідів і т. и. проводять збірки для Росії; котрі замість ширити українську державну ідею стали агентами чорного інтернаціоналу.

Церковний комітет повинен провірити всі ці говірки, які ходять між народом про те, як цинічно, або й ворожо заховуються деякі священики в народних справах, та коли потрібно — подати їх імена до відома українського загалови. Бо коли цего не зробить церковний комітет, то другі возьмуться до цего.

3) Відома річ, що чисто українських церков (всіх віроісповідань) буде маліти, доки зовсім не пропаде. Хоч це факт для нас неприємний, але зате дійсний і з ним треба числитися. Виходить питання: На кого тоді перейде церковне майно (як що лишиться яке)?

Очевидна річ, що коли церкви будуть записані на єпископа, тоді це майно перейде на айришів, а нам лишиться „дуля". Щоби цего уникнути, комітет мусить поробити негайно потрібні зміни чартеру (очевидно назву руску змінити на українську) та все майно переписати на громади. Це тяжка справа, але при організованости громад можна її перевести дуже легко.

Комітет повинен теж вглянути в господарку парохій. Там діються дійсні „чуда". Як це можливо?

Візьміть парохію, якої церква варта 50,000 дол. Парохія ця певно зложила найменьше 40,000 дол., а довгу в парохії найменьше осталося ще 35,000 дол. Коли не помиляюся, то така господарка в 95% всіх парохій.

Коли комітет, а може й вся церковна гієрархія приглянеться тому простому зіставленню чисел, то можливо найде відповідь, чому молоде американське поколінне тікає від своєї церкви.

Такі домагання ставимо до українських греко-католицьких парохій і до церковного комітету, маючи на увазі добро українського народу. Коли це не буде зроблено, то вина не спаде ні на єпископа ні на його „совітників", але прямо на всіх парохіян. Ми живемо в демократичнім краю, в якому вся влада є вибрана „народом з народу і для народу". Але й на народі спочиває відвічальність.

Володимир Ґалан.

ЯК БУДУЄМО СИРОТИНЕЦЬ У. Н. СОЮЗА.

222.

Озон Парк, Н. Й.

Прийде коза до воза.

Висилаючи свою жертву на Сиротинець-Захист при нашім славнім Батьку Укр. Нар. Союзі, хочу пригадати нелюдяним скупарям і кирипникам, що дуже часто трафляється, що коза таки прийде до воза. Як розказують очевидці, коли основано Український Народний Союз, то була се дуже маленька і слабонька організація. Не обійшлося без кирипників, не бракувало слабодухів, а найбільше байдужних. Кирипники трубіли в свою трубу, що такої організації не потрібно, бо хто схоче, то може асекуруватися в американських асекураціях; слабодухи казали, що з того нічого не вийде, бо ніхто такої справи не підопре, а байдужні вичікували, щоби хтось за них зробив роботу, а вони як їм подобається, то тогди приступлять на готове. — Днесь не один з тих кирипників, слабодухів чи байдужних пишається, що є членом такої могутньої міліонової інституції. Не одну слезу обтер наш Союз-Батько і вигодив не одному в лихій годині. — Так само мається справа з будовою Сиротинця. Кирипники кажуть, що вже є Сиротинець в Філадельфії, або що їх діти тим часом подоростають, слабодухи не вірять в свої сили, а байдужні чекають на готове.

Кличу до вас, Родимці, пробудіться з отупіння і заскорузлости. Давби Бог, щоби ніхто з нас не потребував користати з Сиротинця, але незавидна доля ходить помежи люди і може дуже легко і когось з нас учепитись. Тож підопрім будову Сиротинця, щоби на всякий випадок бути забезпеченим. — Остаю з поважанням Никола Костів, член Укр. Нар. Союза.

223.

Тов. Українська Січ в Теймтон, Конн., відділ 222. Укр. Нар. Союза.

На місячнім мітінгу члени нашого Товариства ухвалили виплатити 25 долярів з товариської каси як жертву на Сиротинець-Захист при Укр. Нар. Союзі. Необчислені втрати понесла українська американська еміграція через свою байдужність до такої важної справи як будова Сиротинця. Через такі довгі літа марно пропадали наші сирітки, скитаючись десь по чужих притулковищах. Але потішає нас, що хотяй пізно, то наш загал таки відчув потребу такої інституції і як видко з листів, поміщуваних в рубриці „Як будуємо Сиротинець", то вже незадовго будемо мати відповідний приют для наших сиріток і немічних старців. — З поважанням, Іван Крижановський, секр.

224.

Честер, Па.

Хвальний Заряде! Злучені Товариства Честерської громади устроїли представлення на доход Сиротинця-Захисту при Укр. Нар. Союзі, котре то представлення було відограно групою пані Рибакової з Філадельфії. В залученню висилаю чек на суму 75 долярів, котрі просимо приняти як фонд на будову Сиротинця. — Пишусь з належним поважанням, Грогорій Мачишин.

225.

Тов. Мирослава Січинського, відділ 393. Укр. Нар. Союза.

Після ухвали членів нашого Братства, висилаємо з братської каси 16 долярів як жертву на Сиротинець-Захист при Укр. Нар. Союзі.

Як найкращого успіху желаємо при розпочатім ділі. — Остаємо з поважанням. За уряд: Антоній Степаняк, предс., Стефан Щерба, секр., Мих. Шумайда, касієр.

226.

Смок Рон, Па.

Хвальний Заряде: В залученню висилаю одного доляра, котрого жертвувала п. Віра Стах на Сиротинець-Захист при Укр. Нар. Союзі, за що сею дорогою складається щиру подяку. Остаю з глубоким поважанням Петро Гарбінський секр. 226. відділу Укр. Нар. Союза.

227.

Тов. ім. Мих. Грушевського в Пітсфілд, Мас., відділ 150. Укр. Нар. Союза.

На місячних зборах, котрі відбулися дня 9-го грудня 1926, ухвалено, щоби наші члени пішли з колядою на дохід Сиротинця-Захисту при Укр. Нар. Союзі. Коляда не випала так дуже світло, але і так ніхто не відказався від так благородної жертви, бо кождий чесний та свідомий Українець цінить таку високу ціль, котра нам українським емігрантам так конче потрібна. Жертви зложили слідуючі: Петро Шульган, Михайло Соколовський, Іван Мартинюк, Іван Олексин, Юрко Гуска, Теодор Соколовський (М.), Николай Стефанюк (Дм.), всі по долярови; Михайло Муневич, Олекса Яремій, Андрій Гуска, Николай Стефанюк ст., Николай Соколовський, Марко Никорчук, всі по 50 ц., Іван Тимчук, Кирило Шила і Александра Серафин, всі по 25 центів. Разом 10 дол. і 75 ц., котрі висилаємо на руки Заряду будови Сиротинця-Захисту при Укр. Нар. Союзі.

Остаємо з поважанням, за уряд: Петро Шульган, предс., Олекса Яремій, секр., Андрій Гуска касієр.

228.

Філадельфія, Па.

Слава Ісусу Христу! В залученню висилаю чек на 10 долярів і 50 ц. як жертву-коляду на Сиротинець-Захист при Укр. Нар. Союзі. З нагоди Різдва Христового будучи у пана Антона Тоганчина, я сказав до присутних гостий, що у часописи Свободі поміщується поклики до складання жертв на Сиротинець, тож я просив вшанованих зібраних офірувати що чия ласка на таку похвальну річ. Жертви зложили як слідує: Антін Тоганчин 2 доляри, Іван Паращак і Никола Паращак по долярови.

Дівчата Софія Тоганчин, Ева Паньків, Марія Ничипор і Марія Баланецька заколядували 6 долярів, а Марія Семків з другої коляди жертвувала 50 ц., що разом робить суму 10 долярів і 50 ц. — Остаю з поважанням Никола Паращак.

ГАРКАВЕНКО БОРЕТЬСЯ В ФІЛАДЕЛФІЇ.

Українці в Філадельфії вновь прийдуть подивитися як Гаркавенко буде боротись в пятницю, 18. лютого, в Метрополитан Опера Гавз. Послідна побіда українського силача Гаркавенка принесла йому славу по цілій Америці. Самі найліпші борці бояться приняти його визов. Ще ніякий борець, приїхавший з Европи, не зробив такого великого успіху як Гаркавенко. Желаємо Гаркавенкови і на дальше продовжати свої побіди.

229.

Джерзи Сіти, Н. Дж.

З нагоди річних зборів Укр. Ам. Демократичного Клюбу на поклик п. Семена Венгера, присутні зложили дрібними датками на Сиротинець-Захист при Укр. Нар. Союзі 4 доляри, котрі передано на руки Комітету будови Сиротинця. — З поважанням, Семен Венгер.

230.

Кокстон, Ки.

Як карні одиниці української суспільности, почуваємось до милого обовязку причинитись до здвигнення Сиротинця засилаючи і свою скромненьку лепту на такий величавий і потрібний храм. В залученню знайдете 10 долярів. Остаємо з глибоким поважанням, Василь і Анна Курица.

231.

Тов. Запорожська Січ в Кромптон, Р. Ай., відділ 246. Укр. Нар. Союза.

Висилаємо жертву на Сиротинець-Захист при Укр. Нар. Союзі, що до тепер нам удалося зібрати. Збірку продовжаємо дальше. Наш відділ дуже малий, а до того в минувшім році ми мали много виплатків, бо через 10 місяців оплачувалисьмо хорого члена, а коли той член помер, то також без видатків не обійшлося. В 1927-ім році будемо старатися показатись з більшими жертвами як в минулім році. Наші члени свідомі великого завдання і певно не відкажуться від такого гуманного діла, щоби його на дальше не попирали. — З поважанням, Василь Сподарик, секретар.

(Кінець буде).

СТУДЕНТИ І СОЦІЯЛІСТИ БЮТЬСЯ.

Студенти і соціялісти звели перед будинком парляменту у Відни 3. лютого поважну битву, котра допровадила до многих покалічень та арештів. Соціялісти казали, що студенти вбили одного робітника. Крім сего соціялісти протестували проти удержування ґалерії до стріляння в університеті, де студенти вчилися стріляти. Нарікали також, що бідним студентам нема в університеті справедливости.

КАТОЛИКИ НЕНАВИДЯТЬ ФАШІЗМ В ІТАЛІЇ.

Посол Ґвідо Міджіолі, який втік з Італії до Німеччини, щоби скритися перед переслідуванням Муссолінього, подає, що ціла Італія находиться в тихій війні з фашізмом. Особливо се відноситься до католицької церкви, яка мимо всіх запевнень фашістів і папи веде велику війну з фашізмом. Навіть кардинал Гаспарі є великим противником фашізму. Тисячі противників Муссолінія зтікає таємно через гори і таємні граничні переходи до чужих країв. Коли Міджіолі скаржився перед папою на терор фашістів, сказав йому папа, що в даний хвилі не лишається їм иньший ратунок, а тільки молитва. Навіть монахи роблять заговори на Муссолінія.

ФАШІСТИ РОБЛЯТЬ ЗІ СВОЄЇ ПОЛІТИКИ РЕЛІҐІЮ.

Фашісти в Італії хочуть зробити зі своєї партійної політики свого рода религію і ввять дітей фашістівських молитов. Між иншими вони склали таку одну молитву на взір католицького „вірую". В тій молитві замісць слова „Бог" вживають слова „Рим", а замість Ісуса Христа називають Італію, а замість святого духа — Муссолінi. Ціле те фашістівське „вірую" нагадує дуже своєю „мудростю" звісний між американськими Українцями „січовий отченаш", складений доктором Назаруком.

ПОІМЕННИЙ ВИКАЗ ЖЕРТВ

НА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ УКР. НАРОД. СОЮЗА

за місяць січень 1927 року.

ВІДДІЛ 135.

Бр. св. Георгія в Смок Рон, Па.

Жертва з каси відділу ... $—
Жертви від части членів проголошено.
Діслано від членів ... 8.00

Разом $8.00

Голубинка Григорій ... $1.00
Лазорищин Василь ... 1.00
Вишньовський Юрій ... 1.00
Слінковський Михайл ... 1.00
Цапар Пелягія ... 1.00
Коваль Іван ... 1.00
Підкаліцький Андрій ... 1.00
Лучка Катерина ... 1.00

ВІДДІЛ 139.

Тов. Вільна Україна в Шикаго, Илл.

Жертва з каси відділу ... $—
Жертви від части членів 42.50

Разом $42.50

Благут Іван ... $2.00
Болехівський Мих. в. Ів. ... 1.00
Чайка Іван ... 1.00
Хомяк Йосиф ... 2.00
Федасюк Йосиф ... 1.00
Федасюк Параска ... 1.00
Феркалюк Петро ... 1.00
Івасюк Павло ... 2.00
Кошіль Дмитро ... 3.00
Павловський Дмитро ... 3.00
Смолінський Йосиф ... 5.00
Шмандa Іван ... 1.00
Бартощук Петро ... 1.00
Ярмола Василь ... 2.00
Кукура Кирило ... 1.00
Липовий Василь ... 1.00
Микитюк Іван ... 2.00
Німчук Іван ... 1.00
Німчук Микола ... 1.00
Панасюк Лука ... 1.00
Шляпак Іван ... 2.00
Тимчук Василь ... 1.00
Лукавський Олекса ... 2.00
Козловський Роман ... 2.00
Кишвий Бронислав ... 2.00
Гросс Конщад ... 1.00
Стасюк Олекса ... 1.00
Санойца Йосиф ... 1.00
Лазука Йосиф ... 1.00
Капустишик Олекса ... 1.00

ВІДДІЛ 140.

Бр. св. Михаїла в Янгстави, Огайо.

Жертва з каси відділу ... $ 5.00
Жертви від части членів 14.00

Разом $19.00

Скіба Василь ... $1.00
Бащак Стефан ... 1.00
Кравець Іван ... 1.00
Качмар Петро ... 1.00
Нановський Федьо ... 1.00
Рудик Іван ... 1.00
Репич Дмитро ... 1.00
Стрільбицький Ілія ... 1.00
Терлецький П. Мих. ... 1.00
Терлецький Василь ... 1.00
Терлецький Федько ... 1.00
Пірко Андрій ... 1.00
Радомський Василь ... 1.00
Гербиль Петро ... 1.00

ВІДДІЛ 150.

Тов. ім. Мих. Грушевського в Пітсфілд, Масс.

Жертва з каси відділу ... $—
Жертви від членів ... —
Члени відділу заколядували і прислали як дар з відділу ... 10.75

Разом $10.75

ВІДДІЛ 161.

Бр. св. Василія Великого в Амбрідж, Па.

Жертва з каси відділу ... $—
Жертва від члена ... 1.00

Разом $1.00

Мазурок Темофтей ... 1.00

ВІДДІЛ 163.

Тов. Єдність в Філаделфії, Па.

Жертва з каси відділу ... $—
Жертви від части членів проголошено.
Діслано від членів ... 9.00

Разом $9.00

Кріль Петро ... $1.00
Антош Василь ... 1.00
Іваницький Іван ... 1.00
Курко Никола ... 1.00
Міняк Іван ... 1.00
Потучко Іван ... 1.00
Сірий Петро ... 1.00
Герман Пентелей ... 1.00
Сидоровський Іван ... 1.00
Гайдучка Михайло ... 1.00
Мокрицький П. ... 50

ВІДДІЛ 177.

Сестр. Любов в Провіденц, Р. Ай.

Жертва з каси відділу ... $—
Жертви від части членів проголошено.
Дісланo від членів ... 8.50

Разом $8.50

Костів Параска ... $1.00
Рекрут Дмитро ... 2.00
Дерлиця Василь ... 1.00
Бекенбаг Йосиф ... 1.00
Лаврів Марія ... 50
Ошиско Никола ... 1.00
Олійник Евдокія ... 1.00
Борковський Йосиф ... 1.00

ВІДДІЛ 182.

Тов. Українська Січ в Кліфтон, Н. Дж.

Жертва з каси відділу ... $25.00
Жертви від членів ... 40.50

Разом $65.50

Ференц Михайло ... $1.00
Химко Григорій ... 5.00
Гришко Іван ... 1.00
Клипка Стефан ... 2.00
Копач Григорій ... 1.00
Нагнибіда Микола ... 2.00
Орецький Григорій ... 2.00
Пилюк Михайло ... 1.00
Родзябек Іван ... 2.00
Сагайдак Гнат ... 2.00
Славич Іван ... 1.00
Швець Михайло ... 1.00
Зубар Онуфрій ... 2.00
Боднарчик Олекса ... 2.00
Коваль Іван ... 1.00
Ладичка Іван ... 1.00
Біловус Теодор ... 3.00
Харко Петро ... 1.00
Хомій Олекса ... 1.00
Яськів Григорій ... 1.00
Комар Олекса ... 5.00
Пеленський Михайло ... 1.00
Кріль Лука ... 50
Закутинський Пилип ... 2.00

ВІДДІЛ 188.

Тов. Рільник в Дургемвіл, Н. И.

Жертва з каси відділу ... $—
Жертви від членів ... 27.00

Разом $27.00

Бандровський Іван ... $5.00
Бугайчук Марія ... 1.00
Цмайло Кул. Яков ... 3.00
Харитон Теодор ... 5.00
Чайковський Т. Василь ... 3.00
Крохмалюк Пилип ... 2.00
Цмайло К. Александра ... 2.00
Кінак Андрій ... 1.00
Харитон Марія ... 2.00
Ткач Юрій ... 2.00
Ткач Елисавета ... 1.00
Олійник Микола ... 1.00

ВІДДІЛ 192.

Тов. Запорожська Січ в Геркімер, Н. И.

Жертва з каси відділу ... $ 5.00
Жертви від членів ... 18.00

Разом $23.00

Богуцький Николай ... $1.00
Ірка Петро ... 1.00
Політило Яким ... 1.00
Політило Матвій ... 1.00
Ангел Олекса ... 1.00
Богуцький Антін ... 1.00
Ліщинський Константин ... 1.00
Терешко Павло ... 1.00
Німий Іван ... 1.00
Німий Никола ... 1.00
Семенів Лукаш ... 1.00
Семенів Андрій ... 1.00
Співак Іван ... 1.00
Вацик Андрій ... 1.00
Довганюк Кондрат ... 1.00
Павлишин Маріян ... 1.00
Коваль Микола ... 1.00
Сторожинський Мих. ... 1.00

ВІДДІЛ 195.

Бр. св. Петра і Павла в Пітскіл, Н. И.

Жертва з каси відділу ... $10.00
Жертви від части членів 21.00

Разом $31.00

Астряб Киприян ... $1.00
Астряб Петро ... 1.00
Бігуняк Петро ... 1.00
Бес Михайло ... 1.00
Бобаля Стефан ... 1.00
Якимик Петро ... 1.00
Бігуняк Михайло ... 1.00
Мовчан Теодор ... 1.00
Астряб Константина ... 1.00
Бігуняк Антонина ... 1.00
Бігуняк Галька ... 1.00
Астряб Марія ... 1.00
Астряб Антін ... 1.00
Бігуняк Андрій ... 1.00
Демчар Павло ... 1.00
Петрацик Дмитро ... 2.50
Бігуняк Павло ... 50
Бігуняк Анна ... 25
Бігуняк Василь ... 25
Бігуняк Юрій ... 25
Бігуняк Олена ... 25
Бігуняк Марія ... 25
Бігуняк Дмитро ... 25
Бігуняк Михаіл ... 25
Бігуняк Стефан ... 50
Астряб Розалія ... 25

ВІДДІЛ 197.

Бр. св. Івана Хрестителя в Мадісон, Илл.

Жертва з каси відділу ... $—
Жертви від части членів проголошено.
Дісланo від членів ... 5.25
Відтягнено за пересилку ... 2

Разом $5.23

Гелмак Теодор ... $1.00
Кузів Дмитро ... 1.00
Коробій Юрій ... 50
Пристай Франко ... 1.00
Шалапій Василь ... 1.00
Мусяла Іван ... 75

ВІДДІЛ 198.

Бр. св. Архангела Михаїла в Порт Джервіс, Н. И.

Жертва з каси відділу ... $25.00
Жертви від части членів 18.50

Разом $43.50

Александрович Анна ... $1.00
Федорко Роман ... 1.00
Фучило Яків ... 1.00
Голод Деонізій ... 1.00
Кавалець Николай ... 1.00
Кузів Іван ... 1.00
Марко Олекса ... 1.00
Мудрик Лукаш ... 1.00
Нестор Василь ... 1.00
Потітинський Данило ... 1.00
Савущак Василь ... 1.00
Сидор Олекса ... 1.00
Гриневич Наталка ... 50
Мудрик Марія ... 1.00
Огородка Василь ... 2.00
Вуйтов Андрій ... 1.00
Дроботій Іван ... 1.00
Лисяк Григорій ... 1.00

ВІДДІЛ 199.

Бр. св. Стефана Первомученика в Норвич, Па.

Жертви від части членів проголошено.
Жертва з каси відділу ... $5.00
Жертви від членів ... 3.00

Разом $8.00

Явоський Стефан ... $1.00
Лабецький Іван ... 1.00
Сабат Ілько ... 1.00

(Дальше буде).

ВІДОЗВА

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН З БОРОВОЇ ГОРИ, ПОВІТ ЛЮБАЧІВ, ГАЛИЧИНА.

Дорогі Земляки.

По довгому спанню пробудилося наше село. Нарід пізнав, що тільки в єдности сила, в організації, пізнав, що тільки нарід свідомий та економічно сильний може сміло ставити чоло всім його ворогам.

В селі заложили ми „Читальню Просвіти" до якої нарід масами горнеться. Хочемо заложити також і кооперативний склеп та молочарню, але одно нещастя нам всім спільне: Не маємо власної хати а в чужій, в наймах, не можемо і рушитись.

Завязався в нас вже комітет будовляний, збираємо гроші та матерїял будівельний. Але наше село мале, війнами винищене, зарібків жадних, а видатки на кождім кроці величезні. — Не в наших силах прямо таку хату виставити, щоб в ній і читальня була і склеп і театральна саля.

Тому звертаємося до Вас, Дорогі Земляки, допоможіть нам своєю лептою, а золотими буквами запишемо Вас в своїй памяти, а Ваші імена будуть з вдячністю наші будучі покоління згадувати.

Посилайте після змоги, а вірте, що і найменша Ваша лепта посуне нашу справу вперед.

Бодай на хвилину перенесіться, Дорогі Земляки, думками в рідні сторони, згадайте на своїх рідних, які тут в нужді фізичній і духовий свій вік страждають та поможіть їм.

Ласкаві датки, чи то поодинокі, чи збірки надсилайте на адресу:

„Czytelnia Proswity",
Borowa hora, p. Basznia dolna, pow. Lubaczów, Galicia, Poland.

За Комітет будови рідної хати:
Альойзій Лісковацький,
емер. упр. школи;
Іван Сиротинський;
Николай Пилип.

За виділ:
Дмитро Огірко, голова;
Стефан Пеняга, секр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. На Рідну Школу.

В укр. греко-кат. церкві Успення відправлено панахиду по бл. п. епископі Ортинськім і зібрано при тій нагоді $35 на Рідну Школу в Краю.

Кромі цего зложили коляду на Рідну Школу:

Павло Гаврилів $10, а Йосиф Білоган $5.

В українській греко-кат. церкві св. Димитрія в Картерет, Н. Дж., зібрано знова $10 і призначено на Рідну Школу.

Разом переслано до Обеднання $60.

БАЙОН, Н. ДЖ. Коляда на Рідну Школу.

Як Різдвяну коляду, призначену на допомогу Рідній Школі в краю, зложили по $1: о. І. Захарко, Н. Путас, П. Борис, О. Лотоцький, Г. Сеник, І. Лабій, П. Жирий, И. Кобрит, Д. Сеник, Т. Грипик, Т. Михаліцький, С. Горбатюк, П. Сеник, С. Шомак; по 50 ц.: І. Кушнір, Н. Мороз, М. Панолюк, Д. Лехник, І. Щипонюк, І. Литвин, Г. Бирчак, Г. Борак, Г. Бирязюк, А. Романів, М. Коцінський, А. Возняк, В. Павлукович, К. Сарван, В. Дзенковський, И. Ткачук, Т. Мончак, А. Щипонюк, Н. Н., О. Шкрашко, А. Бурбела, М. Андрійчак, Г. Кривий, А. Липа, И. Ошует; по 25 ц.: С. Липа, В. Реймон, В. Кобрин, М. Пласконь, М. Булка, Н. Хомин, Ю. Пукас, І. Павлів, Т. Павлишин, С. Куприним.

Разом зібрано $29 і відослано до Обеднання.

Колядник.

НАЗНАЧЕННЯ НАДКОМІСАРЯ ДЛЯ БУКОВИНИ І БЕСАРАБІЇ.

Дня 6. м. м. королівським декретом назначено ген. Рашкану надкомісарем для Бесарабії і Буковини. Функції цього надкомісаряту ще неозначені, але певно, що він буде підчинений лише президентові міністрів. Ціль цього назначення — завести трівкий порядок в адміністрації обох провінцій.

Такий зміст нового декрету, котрим Букарешт хоче стерти й найменші сліди всякої історичної окремішности Буковини і Бесарабії, та віддає ці краї, немов турецький пашалик, свойому паші-генералові. Це назначення, що є нічим иншим, як офіціяльним признанням, коли не усиленням панування дотеперішньої солдатески й сигуранци, викликало в пресі, за виїмком правительственної, менш або більше різку критику, бо сам ген. Авереску, обіхавши обі ці провінції літом, мусів признати офіціяльно, що під цю хвилю вже нема ніяких даних для дальшого задержання виїмкового стану та військової управи. Властиві цілі цього назначення вже почасти виходять на верх, бо примром „Універсул" з 11. м. м. подає в цій справі між иншим слідуюче: „Тому, що міністри Бесарабії і Буковини протягом 8-ох років дуже мало зробили для уніфікації цих провінцій з королівством, треба поставити вже раз категорично питання, чи вони взагалі потрібні. Інтереси королівства вимагають, щоби ці оба краї були під управою одного міністра, уповновbooженого як найдальше ідучим авторітетом". Та сама газета в тім самім числі звертає вже й увагу нового комісаря на ось що: З кінця 1918 року найшло в північну Буковину багато українців і жидів з Галичини і Подільщини тому, що управа цього краю була за поблажлива. Те саме було і в Бесарабії. Ці зайшлі елементи атакують щоденно нову державну організацію й оспорюють легітимні права румунів на ці провінції. Тому головним завданням нового комісаря буде прийняти відповідні міри проти таких фактів".

„Віторул" з 10. м. м. також пише, що управа цих провінцій „була за слаба", а там пренізь живуть компактною масою національні меншости, які твердять, що будьтоби їх пригнічують, а тому й потрібно, щоби нова управа була сцентралізована і досконала, а це гарантує особа ново назначеного генерала Рашкану.

Газета „Адиверул" з 11. м. м. критикує політику правительства і дивується назначенню надкомісаря: „Від самої злуки цих провінцій повозаведена воєнна управа давала про себе знати завсіди з негарної сторони. У висших інтересах нового королівства приходилося нам про більшість надужить тамошньої влади мовчати".

Отже замало переслідувань українців на Буковині, що привели до того, що поверх 800 учителів-українців переведено в реґат (корінну Румунію), що вся свідома українська інтелігенція мусіла покинути ще в 1918-19 роках Буковину й еміґрувати. Виходить, що всі українці „привандрували" в Буковину в 1918 р., а тому треба їх взагалі стерти з лиця землі. Та буває кінець і для генеральської глупоти.